

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH Z HISTORII W KL. V DO INDYWIDUALNYCH POTRZEB PSYCHOFIZYCZNYCH I EDUKACYJNYCH UCZNIÓW

Każdy uczeń, który posiada opinię Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej o dysfunkcjach, jest oceniany zgodnie z indywidualnymi zaleceniami.

Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze po uwagę:

- indywidualne możliwości i właściwości psychofizyczne każdego ucznia,
- wysiłek wkładany przez ucznia w pracę,
- zainteresowanie przedmiotem,
- zaangażowanie ucznia na zajęciach.

Wymagania dla uczniów z dysfunkcjami ustala się indywidualnie w zależności od wskázówek i zaleceń przekazanych przez poradnie.

Ogólne zasady dostosowania wymagań edukacyjnych do potrzeb i możliwości uczniów

Specyficzne trudności w uczeniu się:

- zawsze uwzględniać trudności ucznia;
- w miarę możliwości pomagać, wspierać, dodatkowo instruować, naprowadzać, pokazywać na przykładzie;
- dzielić dane zadanie na etapy;
- nie zmuszać na siłę do wykonywania ćwiczeń sprawiających uczniowi trudność;
- dawać więcej czasu na opanowanie danej umiejętności, udzielać instruktażu;
- podczas oceniania brać przede wszystkim pod uwagę stosunek ucznia do przedmiotu, jego chęci, wysiłek, przygotowanie do zajęć w materiały, niezbędne pomoce itp.
- włączyć do rywalizacji tylko tam, gdzie uczeń ma szansę;

Dysleksja

- kontrolowanie stopnia zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń;
- ze względu na wolne tempo czytania lub/i pisania zmniejszenie liczby zadań (poleceń) do wykonania w przewidzianym dla całej klasy czasie lub wydłużenie czasu pracy;
- preferowanie wypowiedzi ustnych;
- umożliwienie przypomnienia wiadomości,
- opanowania napięcia emocjonalnego często blokującego wypowiedź;
- dawanie więcej czasu wykonywanie prac szczególnie podczas samodzielnej pracy;
- sprawdzanie, czy uczeń skończył notatkę z lekcji, w razie potrzeby skracać wielkość notatek;
- upewnianie się, że uczeń zrozumiał polecenia i instrukcje;
- zachęcanie ucznia by przedstawiał swój tok myślenia;

Dysgrafia:

- jeśli nauczyciel nie może przeczytać, zinterpretować pracy ucznia, może go poprosić, aby uczynił to sam;
- dać uczniowi możliwość pisania drukowanymi literami lub na komputerze;
- strona graficzna pisma nie wpływa na uzyskiwaną przez ucznia ocenę

Dysortografia:

- oceniając prace pisemne brać pod uwagę ich treść, kompozycję, stronę stylistyczno-językową;

Nadpobudliwość psychoruchowa:

- poświęcanie uczniowi dużo uwagi, uczenie współdziałania, pracy w grupie;
- ustalenie zrozumiałych dla ucznia reguł;
- stosowanie zrozumiałego systemu pochwał i kar (życzliwa konsekwencja);
- wzmacnianie wszystkich przejawów pożądanego zachowania;
- wydawanie poleceń krótkimi, zdecydowanymi zdaniem;
- przekazywanie treści w jasnej, prostej i krótkiej formie (zadania powinny być krótkie);
- pomoc w zorganizowaniu świata wokół ucznia (usuwanie z otoczenia przedmiotów, które mogą go rozpraszać; w miarę możliwości podejmowanie działań według wcześniej ustalonego planu);

- wyznaczanie konkretnego celu;
- pomaganie uczniowi w skupieniu się na wykonywaniu jednej czynności;
- pobudzanie zainteresowań ucznia;
- angażowanie ucznia w konkretne działania;
- akceptowanie ucznia bez względu na jego nieprawidłowe zachowanie się;
- przypominanie o regułach;
- zapewnianie uczniowi miejsca w pierwszej ławce, w towarzystwie spokojnego kolegi;
- skupianie uwagi dziecka na tym co najważniejsze;
- wskazywanie sposobów rozładowania napięcia emocjonalnego w trakcie zajęć;
- aktywizowanie uwagi ucznia do czynnego udziału w lekcji;

Problemy emocjonalne:

- stworzenie warunków do rozwoju zainteresowań, wzmacnianie poczucia własnej wartości, samooceny, odpowiedzialności za własne działania;
- pomoc w nawiązywaniu pozytywnych kontaktów społecznych z rówieśnikami;
- wskazywanie sukcesów (nawet drobnych);
- kształtowanie motywacji do pracy;
- unikanie uwag krytycznych (zwłaszcza na forum klasy);
- nagradzanie wkładu pracy, nie tylko efektów;
- dostrzeganie mocnych stron ucznia;
- minimalizowanie napięcia związanego z sytuacją weryfikowania wiedzy, umiejętności;

Inteligencja niższa niż przeciętna:

- zapewnienie większej liczby ćwiczeń, aby uczeń opanował daną sprawność;
- podpowiadanie tematu pracy, częste podchodzenie do ucznia, ukierunkowywanie w działaniu;
- liberalne ocenianie wytworów ucznia;
- w ocenianiu zwracanie większej uwagi na wysiłek włożony w wykonanie zadania, niż ostateczny efekt pracy;
- w miarę możliwości pomaganie, wspieranie, podpowiadanie, dodatkowe instruowanie, naprowadzanie, pokazywanie na przykładzie;
- dzielenie zadania na etapy i zachęcanie do wykonywania pracy;
- dawanie więcej czasu na opanowanie danej umiejętności, cierpliwe udzielanie instruktażu, uwzględnianie wolniejszego tempa pracy;
- stosowanie wzmocnienia pozytywnego i motywowanie dziecko do pracy;

Przedmiotowy system oceniania zawiera szczegółowe kryteria, które dotyczą wiadomości i umiejętności, jakie powinien opanować uczeń w ciągu roku nauki historii w kl. 5.

Punktacja za wykonanie zadań na sprawdzianach i testach:

0-29%	30%- 49%	50%-69%	70%-89%	90% - 97%	98%- 100%
niedostateczny	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów:

Ocenie podlega:

- wkład ucznia w przebieg lekcji w formie: wypowiedzi ustnych, pracy w grupach, pracy samodzielnej na lekcji
- odpowiedź ustna, (3 ostatnie lekcje)
- kartkówka (3 ostatnie lekcje)
- sprawdzian (praca klasowa),
- udział w olimpiadach, konkursach przedmiotowych.

Sprawdziany (prace klasowe) i zapowiedziane kartkówki są obowiązkowe. Jeżeli uczeń opuścił sprawdzian (pracę klasową), zapowiedzianą kartkówkę to powinien ją napisać lub zaliczyć w formie odpowiedzi ustnej (decyduje nauczyciel):

- jeśli nie była to dłuższa nieobecność na najbliższej lekcji,
- w przypadku dłuższej nieobecności najpóźniej w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły (termin ustala uczeń z nauczycielem).

Uczeń ma prawo do jednorazowej poprawy oceny ze sprawdzianu, w przypadku oceny niedostatecznej ma obowiązek poprawy oceny.

Nieprzygotowania do lekcji.

Uczeń ma prawo dwukrotnie w półroczu zgłosić przed rozpoczęciem lekcji nieprzygotowanie bez ponoszenia konsekwencji. Nie dotyczy to sprawdzianów (prac klasowych), zapowiedzianych kartkówek i lekcji powtórzeniowych. Zgłoszenie nieprzygotowania nie upoważnia ucznia do braku pracy na bieżącej

lekcji.

Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej:

1. Uczeń lub jego rodzice ubiegający się o podwyższenie oceny zwracają się z pisemnym wnioskiem (np. za pośrednictwem Librusa) do nauczyciela danych zajęć w terminie 3 dni roboczych od otrzymania informacji o przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej.
2. O uzyskanie wyższej o jeden stopień niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej mogą ubiegać się wszyscy uczniowie, o ile spełnią następujące warunki:
 - a) frekwencja na zajęciach z danego przedmiotu nie może być niższa niż 80 % (z wyjątkiem długotrwałej choroby ucznia);
 - b) wszystkie nieobecności na zajęciach z danego przedmiotu muszą być usprawiedliwione;
 - c) uczeń przystąpił do wszystkich przewidzianych przez nauczyciela sprawdzianów lub popraw.
3. Uczeń spełniający wszystkie warunki przystępuje do sprawdzianu (lub innej formy, którą wyznaczy nauczyciel) obejmującego materiał określony w wymaganiach edukacyjnych na ocenę, o którą się ubiega.
4. W przypadku niespełnienia któregokolwiek z warunków, o których mowa w pkt 3 wniosek ucznia/ rodzica zostaje odrzucony, a nauczyciel informuje o tym ucznia lub/i jego rodziców.
5. Termin sprawdzianu, który powinien się odbyć najpóźniej na 3 dni przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej, ustala nauczyciel.
6. Podwyższenie przewidywanej oceny rocznej może nastąpić w przypadku, gdy ze sprawdzianu przygotowanego przez nauczyciela uczeń uzyskał minimum 80% punktów.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Uczeń nie opanował podstawowego materiału rzeczowego, terminologii historycznej. W sposób błędny formułuje oceny i wysuwa wnioski. Nie posiada umiejętności umiejscawiania w czasie i przestrzeni. Popętnia poważne błędy chronologiczne. Poziom wiedzy i umiejętności uniemożliwia mu kontynuację nauki na wyższym szczeblu kształcenia.

Ocenę celującą na półroczu/ koniec roku otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania w stopniu pełnym.

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
1. Czas w historii	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> sposób mierzenia czasu, którym posługują się ludzie w Europie wydarzenie, które dało początek obowiązującemu w Europie systemowi datacji rzymski system zapisywania liczb <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: nasza era (n.e.), przed naszą erą (p.n.e.), wiek (stulecie), historia, tysiąclecie zasady ustalania wieku i połowy wieku dla danego wydarzenia historycznego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: prehistoria, epoka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym historia różni się od prehistorii wymienić epoki należące do prehistorii i historii przedstawić ramy chronologiczne epok historycznych 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: chronologia 		
2. Od myśliwych do rolników	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: rewolucja neolityczna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie obszar Bliskiego Wschodu porównać koczowniczy 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: paleolit (starsza epoka kamienna), neolit (młodsza epoka kamienna), rzemiosło <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić skutki rewolucji 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> podstawowe zajęcia ludzi epoki paleolitu i neolitu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze informacje dotyczące warunków życia ludzi 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne epoki paleolitu i neolitu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować epokę paleolitu i neolitu wyjaśnić, dlaczego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie rewolucji neolitycznej

	tryb życia z osiadłym	neolitycznej	w epoce paleolitu i neolitu	zmiany w sposobie życia ludzi epoki neolitu nazwano rewolucją neolityczną	
3. Cywilizacja Sumerów	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy rzek, nad którymi powstały pierwsze cywilizacje <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Mezopotamia, Żyzny Półksiężyc <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Żyzny Półksiężyc • zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizację Starożytnego Wschodu (Mezopotamii), 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: pismo obrazkowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić wspólne cechy pierwszych cywilizacji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: społeczeństwo, miasto-państwo <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić osiągnięcia Sumerów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: cywilizacja, podział pracy • 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób narodziła się cywilizacja Sumerów
4. Starożytny Egipt	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: państwo, faraon, monarchia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizację starożytnego Egiptu • przedstawić warunki naturalne panujące w Egipcie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • system sprawowania władzy w Egipcie • organizację społeczeństwa w starożytnym Egipcie • rodzaje pisma stosowane w starożytnym Egipcie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pisarz, hieroglify, papirus <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejscowić w czasie istnienie monarchii w Egipcie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: danina • na czym polegała trudność w posługiwaniu się pismem hiero-glicycznym <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić uprawnienia faraona • wyjaśnić, jaką rolę w państwie egipskim odgrywali pisarze 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ustrój, wezyr, prowincja • z czego wynikała i na czym polegała nieograniczona władza faraona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec zależność między położeniem geograficznym a narodzinami cywilizacji egipskiej • scharakteryzować strukturę społeczeństwa w Egipcie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: monarchia despotyczna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować funkcjonowanie państwa egipskiego

		<ul style="list-style-type: none"> wytłumaczyć, co oznacza stwierdzenie, że Egipt był darem Nilu i jakie znaczenie miała ta rzeka dla starożytnego Egiptu rozpoznać starożytne pismo egipskie 			
5. Wierzenia starożytnych Egipcjan	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> głównych bogów starożytnego Egiptu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: politeizm (wielobóstwo), mumia, piramida 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować system wierzeń w Egipcie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: balsamowanie, sarkofag <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaką rolę w wierzeniach Egipcjan odgrywał faraon opowiedzieć, w jaki sposób faraonowie próbowali zapewnić sobie życie wieczne 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić jedną z teorii na temat sposobu, w jaki budowano piramidy przedstawić wyobrażenia Egipcjan na temat życia pozagrobowego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: sąd Ozyrysa, tzw. Księga Umarłych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić etapy procesu mumifikacji zwłok omówić poszczególne etapy sądu Ozyrysa nad duszą zmarłego Egipcjanina
6. Starożytny Izrael	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Abrahama, Dawida, Salomona <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Biblia, monoteizm (jedyńbóstwo), Stary Testament, Nowy Testament, judaizm, Dekalog <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić różnicę między monoteizmem a 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> symbole judaizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Ziemia Obiecana, Izrael dwoistość znaczenia słowa Żydzi <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie pierwsze siedziby Żydów scharakteryzować system wierzeń w starożytnym 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Biblia hebrajska, Tora <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie Biblii podać różnicę między Biblią hebrajską a Biblią chrześcijańską 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty związane z dziejami Żydów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: tzw. niewola babilońska z czego wynika ostrożność, z jaką historycy podchodzą do Biblii jako źródła historycznego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić znaczenie Biblii w 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o losach narodu żydowskiego

	politeizmem	Izraelu • wskazać na mapie Palestynę, królestwo Judy, królestwo Izraela oraz Jerozolimę		dziejach ludzkości	
7. Demokracja ateńska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Peryklesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: polis, demokracja na czym polegała demokracja ateńska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie Grecję i Ateny 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: zgromadzenie ludowe, sąd ludowy, ostracyzm na czym polega wyjątkowość demokracji ateńskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> umiejszczyć w czasie powstanie i rozwój demokracji ateńskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Hellada, rada pięciuset Hellenowie, barbarzyńcy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować organizację polityczną starożytnej Grecji porównać pozycję mężczyzny, kobiety i niewolnika w społeczeństwie ateńskim 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> organizację społeczeństwa w Atenach peryklejskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dłaczego Grecy nie utworzyli jednego państwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować system sprawowania władzy w Atenach peryklejskich przedstawić procedurę ostracyzmu dostrzec różnice między demokracją ateńską a demokracją współczesną 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować strukturę społeczeństwa Grecji
8. Mitologia grecka	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejszych bogów greckich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: bogowie olimpijscy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie Olimp wyjaśnić, jak mieszkańcy Grecji wyobrażali sobie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> bohaterów mitów greckich: Prometeusza, Heraklesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: mitologia, mit, heros, Hades <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne cechy religii starożytnych Greków 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> dziedziny życia i zajęcia, którym patronowali bogowie greccy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować system wierzeń w Grecji zlokalizować na mapie Delfy 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Chaos, Tartar, wyrocznia, Pytia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wyobrażenia Greków na temat życia po śmierci 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> rolę, jaką w greckiej religii odgrywała mitologia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wytłumaczyć, w jakim celu Grecy korzystali z wyroczni

	bogów				
9. Na olimpijskim stadionie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 776 p.n.e. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: igrzyska olimpijskie, olimpiada <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Olimpię • przedstawić najważniejsze podobieństwa i różnice między igrzyskami rozgrywanymi w starożytności i współcześnie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dyscypliny sportowe rozgrywane podczas starożytnych igrzysk olimpijskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dyscypliny lekkoatletyczne, ciężka atletyka, wieniec oliwny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy starożytnych igrzysk olimpijskich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady obowiązujące zawodników uczestniczących w starożytnych igrzyskach olimpijskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zasady organizacji igrzysk • dostrzec na przykładzie igrzysk olimpijskich wpływ starożytności na współczesność 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pokój boży, atleci • cele wychowania starożytnych Greków <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać budowle odnoszące się do sportowego i religijnego charakteru igrzysk 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: gimnazjon, stadion • rolę i charakter igrzysk organizowanych w starożytnej Grecji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg igrzysk olimpijskich
10. Co zawdzięczamy starożytnym Grekom?	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Fidiasza, Homera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Akropol, Partenon, tragedia, komedia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać różnice między grecką tragedią a komedią 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Sokratesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: filozofia, filozofowie przyrody <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd ateńskiego Akropolu • przedstawić dokonania Greków w dziedzinie architektury i teatru 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: maska co oznacza stwierdzenie Sokratesa: <i>Wiem, że nic nie wiem</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd starożytnego teatru greckiego • wyjaśnić, czym zajmowali się pierwsi filozofowie • dostrzec wpływ kultury starożytnej Grecji na współczesną kulturę 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Myrona, Sofoklesa, Archimedesesa, Hipokratesa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o okolicznościach narodzin teatru • wymienić najważniejsze osiągnięcia naukowe starożytnych Greków • ocenić dokonania starożytnych Greków • wskazać wyrazy pochodzenia greckiego obecne we współczesnym 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • streścić <i>Iliadę</i> i <i>Odyseję</i> • omówić działalność Sokratesa

				języku polskim	
11. Od republiki do cesarstwa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 753 p.n.e., ok. 500 p.n.e. • postacie: Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Imperium Rzymskie, legion, imperium, republika, cesarstwo <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Italię i Rzym 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bohaterów mitów rzymskich: Romulusa i Remusa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zgromadzenia ludowe, konsulowie, senat, senatorowie, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować w czasie okres istnienia monarchii w Rzymie • określić zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego w II w. n.e. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 49 p.n.e., 30 p.n.e. • legendę o założeniu Rzymu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: arystokracja, trybun ludowy, prawo weta <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o organizacji armii rzymskiej • wymienić elementy uzbrojenia rzymskiego legionisty 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację republiki rzymskiej • przedstawić organizację cesarstwa rzymskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • różnice w sposobie rządzenia państwem w okresie istnienia republiki i cesarstwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać republikę rzymską i demokrację ateńską
12. Społeczeństwo antycznego Rzymu	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić warunki życia mieszkańców starożytnego Rzymu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek Rzymian do niewolników 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • różne grupy wchodzące w skład społeczeństwa rzymskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: proletariusze, niewolnik, wyzwoleniec, arystokraci 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uprawnienia kobiety i mężczyzny w rzymskiej rodzinie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze informacje na temat trybu życia arystokratów, proletariuszy, niewolników i wyzwolenców • opowiedzieć o życiu rzymskiej rodziny • określić pozycję arystokratów i proletariuszy oraz niewolników i wyzwolenców w rzymskim społeczeństwie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o wyglądzie Rzymu w starożytności

<p>13. Osiągnięcia starożytnych Rzymian</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Forum Romanum, akwedukt, amfiteatr, igrzyska, gladiator, amfiteatr Flawiuszów (Koloseum) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, do czego służyły amfiteatry i akwedukty 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przykłady rozwiązań architektonicznych stosowanych przez Rzymian <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: łuk architektoniczny, kopuła, Panteon, łuk triumfalny, termy, cyrk, łacina <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, do czego służyły termy i cyrki 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: bazylika, Circus Maximus, języki romańskie znaczenie dróg w starożytnym Rzymie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd Forum Romanum dostrzec na przykładzie prawa rzymskiego i łaciny wpływ starożytności na współczesność 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować osiągnięcia starożytnego Rzymu przedstawić sposób budowy akweduktu wyjaśnić, w jaki sposób Rzymianie budowali drogi zinterpretować sformułowanie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Wergiliusza, Horacego, Owidiusza <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli literatury rzymskiej
<p>14. Narodziny chrześcijaństwa</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 6 p.n.e., 30 n.e. postać: Jezusa Chrystusa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: tolerancja religijna, Ewangelia, chrześcijaństwo, Kościół, chrześcijanie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie Palestynę opowiedzieć o życiu i działalności Jezusa Chrystusa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 64, 313, 380 wybranych bogów rzymskich i ich greckich odpowiedników <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: apostoł <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne cechy systemu wierzeń starożytnych Rzymian przedstawić metody prześladowania pierwszych chrześcijan 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Nerona, Konstantyna Wielkiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Żydzi i Rzymianie prześladowali pierwszych chrześcijan zlokalizować obszary rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w III–V w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: św. Pawła, św. Piotra <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny, które spowodowały, że chrześcijaństwo przetrwało mimo prześladowań 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o narodzinach chrześcijaństwa i jego rozpowszechnianiu się w czasach starożytnych
<p>15. Cesarstwo bizantyjskie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 476, 1453 postać: Justyniana I Wielkiego podstawowe różnice 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny podziału Imperium Rzymskiego na część zachodnią i wschodnią 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1054 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Germanie, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 395 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: „Nowy Rzym”, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności powstania i rozwój Konstantynopola

	<p>między Kościołem katolickim i Kościołem prawosławnym</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Bizancjum, wielka schizma wschodnia, Kościół katolicki, Kościół prawosławny • przyczyny rozłamu chrześcijaństwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Konstantynopol 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Hagia Sophia, spór o pierwszeństwo w Kościele <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku zachodniego cesarstwa rzymskiego • umiejscowić w przestrzeni zasięg i zmiany terytorialne cesarstwa bizantyjskiego 	<p>tw. Kodeks Justyniana</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd świątyni Hagia Sophia • scharakteryzować relacje między wschodnimi i zachodnimi chrześcijanami • wymienić największe osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury • opowiedzieć o dokonaniach Bizancjum w dziedzinie architektury 	<p>ikona, patriarcha, klątwa</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności upadku cesarstwa bizantyjskiego • przedstawić dokonania Justyniana Wielkiego • przedstawić okoliczności, w których doszło do wielkiej schizmy wschodniej 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić postać Justyniana Wielkiego
16. Początki islamu	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 622 • postać: Mahometa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Arabowie, islam, muzułmanin, Koran <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Półwysep Arabski, Mekkę i Medynę • zlokalizować na mapie podboje dokonane przez Arabów od VII do IX w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady islamu • przykłady osiągnięć cywilizacji arabskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ramadan, dżihad (święta wojna) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać warunki naturalne panujące na Półwyspie Arabskim • opowiedzieć o podbojach arabskich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Al-Kaba, hidżra • rolę Arabów jako pośredników między cywilizacją Wschodu i Zachodu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować życie i wierzenia plemion arabskich przed VII w. • wyjaśnić, co zadecydowało o sukcesach podbojów arabskich • zlokalizować na mapie główne ośrodki polityczne Arabów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kalif, kalifat • wpływ religii na politykę ekspansji prowadzoną przez Arabów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system religijny stworzony przez Mahometa • opowiedzieć o osiągnięciach cywilizacji arabskiej • dostrzec wpływ kultury islamskiej na Europę • wskazać wyrazy pochodzenia arabskiego obecne we współczesnym języku polskim 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania islamu • dostrzec związki między islamem a judaizmem i chrześcijaństwem
17.	Uczeń zna:	Uczeń rozumie:	Uczeń zna:	Uczeń rozumie	Uczeń rozumie:

Państwo Karola Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> postać: Karola Wielkiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: odrodzenie karolińskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie zasięg Imperium Karolińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> przyczyny, które skłoniły Chlodwiga do przyjęcia chrztu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie pierwsze siedziby Franków określić rolę chrześcijaństwa w umacnianiu państwa Franków 	<ul style="list-style-type: none"> daty: 756, 800 postacie: Chlodwiga, Pepina Krótkiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o podbojach dokonanych przez Karola Wielkiego wyjaśnić, w czym przejawiało się odrodzenie karolińskie 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie: sztuki wyzwolone <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego scharakteryzować organizację państwa Karola Wielkiego przedstawić okoliczności odnowienia zachodniego cesarstwa rzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> znaczenie porozumienia między Pepinem Krótkim a papieżem dla losów obu tych przywódców <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównać Imperium Karolińskie ze starożytnym cesarstwem rzymskim ocenić rolę Karola Wielkiego w rozwoju cywilizacji europejskiej
18. Nowe państwa w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 843 postać: Ottona I postanowienia traktatu w Verdun <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Słowianie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie państwa powstałe w wyniku postanowień traktatu w Verdun wymienić państwa słowiańskie utworzone w X w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: możnowładca, Święte Cesarstwo Rzymskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie obszary wchodzące w skład Świętego Cesarstwa Rzymskiego zlokalizować na mapie nowe państwa powstałe w Europie od IX w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 962 postacie: Lotara, Karola Łysego, Ludwika Niemieckiego największe zagrożenia dla wczesno-średniowiecznej Europy <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Normanowie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności rozpadu monarchii Karola Wielkiego opowiedzieć o dokonaniach Ottona I 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 955 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację polityczną w Europie od II połowy IX w. przedstawić okoliczności powstania Świętego Cesarstwa Rzymskiego scharakteryzować relacje między Słowianami a władcami niemieckimi 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa Niemiec i Królestwa Węgier
19. Walka cesarza	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Grzegorza VII, Henryka IV 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1122 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1059, 1077 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: pastorał, reforma kluniacka, kardynał, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić relacje między papieżem

z papieżem	<ul style="list-style-type: none"> postanowienia ugody w Wormacji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: inwestytura istotę sporu o inwestyturę <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić poglądy Grzegorza VII na temat pozycji papieża w Europie przedstawić poglądy Henryka IV na temat pozycji cesarza w Europie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> istotę sporu między Grzegorzem VII a Henrykiem IV <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaki wpływ na pozycję papieża i cesarza w Europie miał spór o inwestyturę 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: konklawe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację panującą we wczesno-średniowiecznym Kościele 	<p>antypapież</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić założenia reformy kluniackiej 	<p>a cesarzem do X w.</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać przebieg sporu o inwestyturę
21. Feudalna Europa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> stany średniowiecznego społeczeństwa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: stan, rycerstwo, lenno, senior, wasal, feudalizm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić prawa oraz obowiązki seniora i wasala 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne feudalizmu podstawowe zasady obowiązujące w systemie feudalnym <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: suzeren, poddany, hołd lenny, inwestytura, rozdrobnienie feudalne zasady, na jakich opierała się organizacja społeczeństwa średniowiecznej Europy 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: ciężkozbrojny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> określić cechy charakterystyczne feudalizmu wyjaśnić, jak przebiegała uroczystość nadania lenna 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wpływ feudalizmu na sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną średniowiecznej Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić proces kształtowania się rycerstwa przedstawić zależności społeczne oparte na prawie lennym 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić funkcjonowanie systemu feudalnego
22. Na rycerskim zamku	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: rycerz, rycerz bez skazy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić cechy charakterystyczne wzoru osobowego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejsze elementy zabudowy średnio-wiecznego zamku <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: turniej rycerski, rozejm boży, pasowanie na 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> elementy uzbrojenia średniowiecznego rycerza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: paż, giermek <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> rolę Kościoła w zmianie wizerunku średniowiecznego rycerza <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować zamek średniowieczny 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć, jak wyglądała uroczystość pasowania na rycerza

	średniowiecznego rycerza	rycerza Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, jakie były cele organizowania turniejów rycerskich	<ul style="list-style-type: none">• opowiedzieć o przebiegu turnieju rycerskiego• wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem	<ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem• przedstawić wycho-wanie dziewczynek w średniowieczu i pozycję kobiety w średniowiecznym społeczeństwie	
23. Średniowieczni mieszcianie i chłopci	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• najważniejsze budowle średniowiecznego miasta• główne zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast• rodzaje prac wykonywanych przez średniowiecznych chłopów Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: mury miejskie, rynek, ratusz, mieszczanin, cech Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, czym różniło się średniowieczne miasto od średniowiecznej wsi	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• grupy społeczne zamieszkujące średniowieczne miasto Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: baszta, patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, pańszczyzna, dziesięcina Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, kto i w jaki sposób zarządzał średniowiecznym miastem• przedstawić pozycję chłopów na tle pozycji przedstawicieli innych stanów społecznych	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: prawa miejskie, sołtys Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• przedstawić warunki życia w średniowiecznym mieście• przedstawić warunki życia w średniowiecznej wsi• wyjaśnić znaczenie cechów w życiu gospodarczym miasta	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: czeladnik, majstersztyk Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować mieszkańców średniowiecznego miasta i ich życie• scharakteryzować stan chłopski w średniowieczu	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• opisać wygląd średniowiecznego miasta• porównać kulturę miejską z kulturą rycerską
24. Duchowieństwo i kultura średniowiecza	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• nazwy największych zakonów w średnio-wiecznej Europie Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: średniowieczny	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• cechy charakterystyczne stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze Uczeń rozumie:	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• ramy chronologiczne występowania stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze Uczeń rozumie:	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• postaci: św. Benedykta, św. Franciszka z Asyżu• główne zalecenia reguły zakonnej benedyktynów	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• wkład benedyktynów w rozwój kultury średniowiecznej Europy Uczeń potrafi:

	uniwersalizm, benedyktyni, franciszkanie	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: styl romański, styl gotycki, ostrołuki, uniwersytet <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić istotę średniowiecznego uniwersalizmu odróżnić styl romański od gotyckiego podać przykłady budowli w stylu romańskim i gotyckim 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie: zakon żebraczy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd klasztoru w Sankt Gallen wyjaśnić przyczyny powstania uniwersytetów wymienić miasta, w których powstały pierwsze uniwersytety 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: reguła znaczenie religii i Kościoła w funkcjonowaniu średniowiecznego społeczeństwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić rolę uniwersytetów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić główne założenia działalności średniowiecznych zakonów
25. Początki Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 966, 972 postacie: Mieszka I, Dobrawy nazwy plemion zamieszkujących ziemie polskie w IX w. legendy dotyczące początków państwa polskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Słowianie, Piastowie, Polanie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie obszar państwa Polan oraz terytorium państwa Mieszka I na początku i pod koniec jego panowania wymienić najważniejsze przyczyny chrztu Polski 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: ok. 960 ramy chronologiczne panowania dynastii Piastów w Polsce <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: plemię, monarchia patry-monialna, drużyna dlaczego o Polsce w X w. mówi się państwo Mieszka I znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka dla państwa polskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie Cedynię wyjaśnić, jakie zmiany w państwie i w społeczeństwie spowodował chrzest Mieszka 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Hodona grupy społeczne zamieszkujące państwo Mieszka I <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jakich okolicznościach władzę na ziemiach polskich przejęli Piastowie przedstawić okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka wymienić tereny podbite przez Mieszka I 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić organizację państwa Mieszka I 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić polityczne i militarne dokonania władcy po przyjęciu chrztu
26.	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń rozumie:

<p>Polska Bolesława Chrobrego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 1000, 1025 • postacie: Bolesława Chrobrego, biskupa Wojciecha • decyzje dotyczące organizacji kościelnej w Polsce podjęte przez papieża <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zjazd gnieźnieński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o zjeździe gnieźnieńskim • wskazać na mapie arcybiskupstwo i biskupstwa utworzone w Polsce w 1000 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • datę: 997 • postać: Ottona III <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Prusowie, wyprawa misyjna • znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla rozwoju organizacji kościelnej i państwowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie tereny podbite przez Bolesława Chrobrego • przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 1002–1018 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wojna podjazdowa • przyczyny, które skłoniły księcia Bolesława do zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wygląd i uzbrojenie wojownika należącego do drużyny książęcej • przedstawić rozwój terytorialny państwa Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 1004, 1018 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić skutki zjazdu gnieźnieńskiego • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wyprawy na Kijów • ocenić polityczne znaczenie koronacji 	<ul style="list-style-type: none"> • rolę i znaczenie drużyny książęcej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg i skutki wyprawy misyjnej biskupa Wojciecha • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-niemieckich w latach 1002–1018 • ocenić dokonania Bolesława Chrobrego
<p>27. W najdawniejszej Polsce</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykładowe obowiązki mieszkańców najdawniejszej Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie było przeznaczenie grodów w państwie pierwszych Piastów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zadania drużyny książęcej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację państwa polskiego w X i XI w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • produkty wchodzące w skład jadłospisu mieszkańców Polski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zależności między księciem, drużyną a mieszkańcami w państwie Mieszka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd grodu na Ostrowie Lednickim • przedstawić strukturę i zadania mieszkańców Polski w X i XI 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić warunki życia mieszkańców Polski pierwszych Piastów • opisać życie i obyczaje mieszkańców Polski w X i XI w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować państwo pierwszych Piastów • ocenić wpływ chrztu i tworzenia się państwowości polskiej na życie mieszkańców państwa pierwszych Piastów
<p>28.</p>	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p>

Upadek i odbudowa państwa	<ul style="list-style-type: none"> • datę: 1031 • postacie: Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela, biskupa Stanisława <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przyczyny kryzysu państwa polskiego za panowania Mieszka II • przedstawić skutki powstania ludowego w Wielkopolsce i najazdu Brzetysława na ziemie polskie 	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 1038, 1058, 1076 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: powstanie ludowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • synchronizować wydarzenia w Polsce z wydarzeniami w Europie Zachodniej w XI w. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić sposób utrzymania wojska, który rozwinął się za panowania Kazimierza Odnowiciela • przedstawić podłoże i konsekwencje konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem 	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 1039, 1079 • postać: Brzetysława <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację na ziemiach polskich po śmierci Mieszka II • ocenić skutki polityki Bolesława Śmiałego w stosunku do cesarza Henryka IV • omówić zmiany terytorialne państwa pierwszych Piastów 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować i ocenić dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego
29. Polska Bolesława Krzywoustego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1138 • postacie: Bolesława Krzywoustego, Anonima tzw. Galla • władców piastowskich rządzących Polską od X do XII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ustawa sukcesyjna, zasada senioratu, senior, dzielnica senioralna, dzielnice dziedziczne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wydania ustawy sukcesyjnej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1108, 1109 • postacie: Władysława Hermana, Zbigniewa, Henryka V <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przyczyny sporu między Bolesławem a Zbigniewem i wyjaśnić, jaki był jego finał • wymienić żądania Henryka V wobec Bolesława • wskazać na mapie Głogów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1079, 1102 • pojęcie: trybut <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie podział ziem polskich po śmierci Władysława Hermana • przedstawić charakter działań zbrojnych prowadzonych przez Bolesława w czasie wojny z Niemcami • wskazać na mapie dzielnice utworzone na mocy ustawy sukcesyjnej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego Bolesław Krzywousty zdecydował się na odbycie publicznej pokuty po śmierci Zbigniewa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg wojny Bolesława Krzywoustego z Niemcami • przedstawić okoliczności podboju Pomorza • przedstawić założenia ustawy sukcesyjnej • wskazać skutki wydania ustawy sukcesyjnej • 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie Pomorza dla funkcjonowania gospodarki państwa polskiego • ocenić dokonania Bolesława Krzywoustego
30. Rozbicie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1228, 1230 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Władysława 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1190, 1283 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować

<p>dzielnicowe Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> • postać: Konrada Mazowieckiego • ramy chronologiczne rozbicia dzielnicowego Polski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rozbicie dzielnicowe Polski, Krzyżacy (zakon krzyżacki) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny i okoliczności pojawienia się Krzyżaków na ziemiach polskich • wskazać na mapie ziemię chełmińską 	<p>Wygnańca</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny upadku zasady senioratu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Inflanty <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie ziemie utracone przez Polskę w okresie rozbicia dzielnicowego • przedstawić konsekwencje rozbicia dzielnicowego Polski 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego pojawienie się Krzyżaków było zagrożeniem dla państwa polskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przejawy i skutki słabej obronności granic Polski w okresie rozbicia dzielnicowego • scharakteryzować działalność Krzyżaków prowadzoną na opanowanych terenach 	<p>wygnania Władysława z Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o roli Brandenburgii i celach politycznych tego państwa 	<p>okres rozbicia dzielnicowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić rozwój terytorialny państwa krzyżackiego • ocenić skutki sprowadzenia zakonu krzyżackiego dla państwa polskiego
<p>31. Polska w XIII wieku</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kolonizacja niemiecka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić ramy czasowe kolonizacji niemieckiej • wskazać na mapie obszary objęte kolonizacją niemiecką 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Henryka Brodatego • podstawowe założenia lokacji na prawie niemieckim <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czynsz, wolnizna, prawo składu • na czym polegała lokacja na prawie niemieckim <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać szanse i zagrożenia dla Polski i Polaków wynikające z pojawienia się dużej grupy ludności obcej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: gospodarka towarowo-pieniężna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić politykę Henryka Brodatego • wyjaśnić, jak doszło do powstania gospodarki towarowo-pieniężnej na ziemiach polskich • przedstawić skutki kolonizacji niemieckiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny, które skłaniały osadników niemieckich do przybywania na ziemie polskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rozwój cywilizacyjny Śląska w XIII w. • dostrzec związki między rozwojem ruchu osadniczego ażywieniem gospodarczym 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację gospodarczą miast i wsi w XIII w.

		językowo i kulturowo <ul style="list-style-type: none"> wymienić towary sprzedawane przez mieszkańców Polski, a także sprowadzane do Polski ze Wschodu i z Zachodu 			
32. Dążenie do jedności państwa	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wymienić przedstawicieli społeczeństwa polskiego, którzy popierali ideę zjednoczenia ziem polskich wyjaśnić, z jakich powodów niektóre grupy społeczeństwa popierały ideę zjednoczenia ziem polskich 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> datę: 1241 postać: Henryka Pobożnego Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Mongołowie (Tatarzy) Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> porównać armię mongolską z europejskim rycerstwem 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> postać: Wincentego Kadłubka Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> znaczenie klęski w bitwie pod Legnicą dla przebiegu procesu jednoczenia ziem polskich Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o przebiegu bitwy pod Legnicą opisać uzbrojenie wojownika mongolskiego 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1238, 1240 postać: Czyngis-chana Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, przebieg i skutki najazdu Mongołów na ziemie polskie scharakteryzować rolę Kościoła w procesie jednoczenia ziem polskich 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> ocenić rolę Kościoła w utrzymaniu jedności ziem polskich
33. Zjednoczona Polska	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> datę: 1320 postać: Władysława Łokietka Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie zajęte przez Władysława Łokietka i pozostające poza granicami państwa 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1296, 1300, 1308, 1309, 1331 postać: Przemysła II Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: rzeź Gdańska Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak doszło do śmierci Przemysła II wskazać na mapie zasięg terytorialny państwa Przemysła II 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1295, 1305, 1327–1332 postać: Wacława II Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: starosta, proces w Inowrocławiu Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Przemysła II scharakteryzować rządy Wacława II wymienić etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować relacje polsko-krzyżackie w latach 1308–1309 oraz w latach 1320–1332 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> ocenić panowanie Władysława Łokietka
34.	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń potrafi:

<p>Polska Kazimierza Wielkiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 1333, 1364, 1370 • postać: Kazimierza Wielkiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: uniwersytet, zjazd monarchów w Krakowie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zmiany terytorialne państwa polskiego w okresie panowania Kazimierza Wielkiego • wyjaśnić przyczyny założenia Akademii Krakowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • datę: 1343 • najważniejsze zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego po 1333 r. • postanowienia pokoju w Kaliszu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pokój wieczysty w Kaliszu, tolerancja religijna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić rolę Kazimierza Wielkiego w tworzeniu pozycji Polski w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyrok sądu papieskiego w Warszawie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: proces w Warszawie, statuty praw <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie obronności kraju 	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 1339, 1340 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować pozycję międzynarodową Polski na początku panowania Kazimierza Wielkiego • omówić dokonania Kazimierza Wielkiego w polityce wewnętrznej 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować zmiany struktury społecznej i wyznaniowej na ziemiach polskich po zajęciu Rusi Halickiej • ocenić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej i zagranicznej
<p>35. Unia Polski z Litwą</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1370, 1385, 1386 • postaci: Jadwigi Andegaweńskiej, Władysława Jagiełły • postanowienia umowy o unii zawartej w Krewie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: unia personalna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej • wskazać na mapie państwo polsko-litewskie po zawarciu unii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1384 • postać: Ludwika Węgierskiego • wrogów Wielkiego Księstwa Litewskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzyści wynikające z unii dla Polski i dla Wielkiego Księstwa Litewskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności zawarcia unii personalnej między Polską i Węgrami • wskazać na mapie państwo polsko-węgierskiej powstałe w wyniku unii personalnej oraz Wielkie Księstwo Litewskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1400 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Uniwersytet Jagielloński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny nadania przez Ludwika Węgierskiego przywileju polskiemu rycerstwu • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do odnowienia Akademii Krakowskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bojarzy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania Ludwika Węgierskiego jako króla Polski • przedstawić najważniejsze problemy Wielkiego Księstwa Litewskiego w XIV w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej
<p>36. Wielka</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1409–1411, 15 VII 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie polsko- 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić relacje między 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego unia polsko- 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić skutki wielkiej

<p>wojna z zakonem krzyżackim</p>	<p>1410, 1411</p> <ul style="list-style-type: none"> siły walczące w bitwie pod Grunwaldem po stronie polsko-litewskiej oraz krzyżackiej postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wielka wojna, pierwszy pokój toruński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie Grunwald wskazać na mapie miejsca związane z postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego 	<p>-litewskiego zwycięstwa pod Grunwaldem</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Jagiełły 	<p>Polakami i Litwinami a Krzyżakami po zawarciu unii</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności wybuchu wielkiej wojny z zakonem krzyżackim wyjaśnić przyczyny klęski Krzyżaków pod Grunwaldem 	<p>-litewska negatywnie odbiła się na sytuacji politycznej zakonu krzyżackiego</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd zamku krzyżackiego w Malborku przedstawić przebieg bitwy pod Grunwaldem dostrzec dysproporcje między zwycięstwem grunwaldzkim a postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego 	<p>wojny dla państwa polsko-litewskiego oraz dla zakonu krzyżackiego</p>
<p>37. Synowie Jagiełły</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1454, 1466 postacie: Władysława Warneńczyka, Kazimierza Jagiellończyka okres, w którym istniała w Polsce monarchia dziedziczna postanowienia drugiego pokoju toruńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: monarchia dziedziczna, monarchia elekcyjna, wojna trzynastoletnia, drugi 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1444, 1453 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Związek Pruski, inkorporacja, pospolite ruszenie charakter monarchii Jagiellonów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić przyczyny wybuchu wojny z Krzyżakami 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1440 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Turcy osmańscy, wojsko najemne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> lokalizować na mapie imperium Turków osmańskich i państwa zagrożone ich najazdem przedstawić przebieg wojny trzynastoletniej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1434, 1447, 1462 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie klęski warneńskiej dla unii Polski z Węgrami oraz z Litwą <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polegało zagrożenie tureckie w Europie w XV w. przedstawić okoliczności zawarcia drugiej unii Polski z Węgrami wyjaśnić okoliczności klęski 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg wojny z Turcją ocenić znaczenie odzyskania Pomorza Gdańskiego i ujścia Wisły dla dalszego rozwoju państwa polskiego

	<p>pokój toruński, lenno, Prusy Zakonne, Prusy Królewskie</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie tereny odzyskane przez Polskę w wyniku wojny trzynastoletniej 			<p>w bitwie pod Warną</p> <ul style="list-style-type: none"> zanalizować przyczyny i skutki wystąpienia Związku Pruskiego przeciw Krzyżakom 	
38. Od rycerstwa do szlachty	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> stany sejmujące w sejmie walnym oraz ich uprawnienia <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: przywilej, szlachta, przywilej szlachecki, posłowie, sejm walny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić wpływ przywilejów na pozycję króla w Polsce 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> treść przywilejów koszyckiego i cerekwicko-nieszawskiego oraz wydanych w Czerwińsku, Jedlni i Krakowie treść konstytucji <i>Nihil novi</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: przywilej koszycki, przywilej cerekwicko-nieszawski, sejmiki szlacheckie, sejm walny, monarchia stanowa przyczyny słabości miast i mieszczaństwa w Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego wykształciła się polityczna reprezentacja stanu szlacheckiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1374, 1422, 1430, 1433, 1454, 1505 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: konstytucja (ustawa sejmowa) wpływ przywilejów na proces przekształcania się rycerstwa w szlachtę relacje między instytucjami sprawującymi władzę w Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd XVI-wiecznych przedstawicieli stanu szlacheckiego opisać wygląd XVIII-wiecznego dworu szlacheckiego <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego w Polsce nie doszło do wykształcenia się monarchii stanowej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: ustrój monarchiczno-szlachecki związek między nadawanymi szlachcie przywilejami a jej rosnącą pozycją polityczną w państwie znaczenie uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować rozwój uprawnień stanu szlacheckiego wyjaśnić organizację oraz sposób działania sejmu walnego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> rolę i znaczenie szlachty w kształtowaniu ustroju Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać sposób funkcjonowania sejmików szlacheckich przedstawić okoliczności wykształcenia się sejmu walnego scharakteryzować ustrój Polski od XVI do XVIII w. ocenić wpływ rosnącej pozycji szlachty na pozycję króla i innych stanów społecznych
39. Polska i Litwa w XV wieku	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Mikołaja Kopernika <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Wita Stwosza, Pawła Włodkowica, Jana Długosza główne narodowości 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: szkoła parafialna, szkoła katedralna 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> sytuację przedstawicieli innych religii i wyznań w Europie Zachodniej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić rolę Kościoła w systemie edukacji w średniowieczu

	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: tolerancja religijna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania Mikołaja Kopernika 	<p>i wyznania w Polsce średniowiecznej</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny istnienia tolerancji religijnej w Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dorobek kultury schyłku średniowiecza w Polsce 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w średniowieczu • opisać wygląd ołtarza Wita Stwosza • scharakteryzować działalność Akademii Krakowskiej w okresie późnego średniowiecza • przedstawić dokonania Pawła Włodkowica i Jana Długosza 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: stypendium <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić strukturę i funkcjonowanie średniowiecznego szkolnictwa • scharakteryzować społeczeństwo Polski późnego średniowiecza • porównać rozwój cywilizacyjny ziem polskich i Europy Zachodniej 	
--	---	--	---	---	--